

รายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/และเป็นวิทยากร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางสาวกาญจนา.....นามสกุล.....สำราญใจ.....

ตำแหน่ง.....นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ.....กลุ่ม/ฝ่าย.....กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน.....

หลักสูตร/หัวข้อเรื่องอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้
.....หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ.....

สถานที่อบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
.....ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน.....

หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
.....สำนักงานข้าราชการพลเรือน.....

ตั้งแต่วันที่.....๘.....เดือน.....กันยายน.....พ.ศ. ๒๕๖๓.....ถึงวันที่.....๘.....เดือน.....กันยายน.....พ.ศ. ๒๕๖๓.....

เพื่อ อบรม สัมมนา อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 สิ่งที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

๒.๑ รายงานสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

สรุปเนื้อหา

ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๔ กรมพัฒนาที่ดินมีการวิจัย พัฒนา และส่งเสริมการใช้หญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นต้นมา
ลักษณะของหญ้าแฝกที่พบในประเทศไทยมีทั้งแฝกกลุ่มและแฝกตอน

สำหรับพันธุ์หญ้าแฝกของกรมพัฒนาที่ดิน มี ๒ ชนิด คือ

๑. กลุ่มพันธุ์หญ้าแฝกกลุ่ม มี ๔ สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์สุราษฎร์ธานี กำแพงเพชร๒ ศรีลังกา และสงขลา ๓

๒. กลุ่มพันธุ์หญ้าแฝกตอนมี ๖ สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์นครสวรรค์ กำแพงเพชร๑ ร้อยเอ็ด เลย ราชบุรี และ

พันธุ์ประจวบคีรีขันธ์

หญ้าแฝกถูกนำมาใช้ปลูกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากมีลักษณะเด่นหลายประการ อาทิเช่น มีการแตกหน่อรวมเป็น
กอเบียดกันแน่น ไม่แผ่ขยายด้านข้าง มีการแตกหน่อและใบใหม่ ไม่ต้องดูแลมาก หญ้าแฝกมีข้อที่ลำต้นถี่ ขยายพันธุ์โดยใช้หน่อได้ตลอด
ปีส่วนใหญ่ไม่ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ทำให้ควบคุมการแพร่ขยายได้ มีใบยาว ตัดและแตกใหม่่ง่าย แข็งแรงและทนต่อการย่อยสลาย
ระบบรากยาว สานกันแน่น และช่วยอุ้มน้ำ บริเวณรากเป็นที่อาศัยของจุลินทรีย์ ปรับตัวกับสภาพต่าง ๆ ได้ดี ทนทานต่อโรคพืชทั่วไป
ส่วนที่เจริญต่ำกว่าผิวดินช่วยให้อยู่รอดได้ดีในสภาพต่าง ๆ

การทำงานของหญ้าแฝก

๑. น้ำและตะกอนดินไหลมาปะทะกอหญ้าแฝกที่ปลูกขวางพื้นที่ลาดชัน
๒. น้ำบางส่วนซึมลงสู่ใต้ดิน น้ำบางส่วนไหลผ่านกอหญ้าแฝกลงสู่พื้นที่ต่ำ
๓. ตะกอนดินและเศษอินทรีย์วัตถุถูกดักกรองไว้
๔. รากหญ้าแฝกเกาะยึดดินไว้ไม่ให้พังทลาย

สภาพแวดล้อมในการปลูกหญ้าแฝก

- สภาพกลางแจ้ง
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ดินมีความชุ่มชื้นในช่วงฤดูฝน
- มีการรดน้ำ

ประโยชน์ของหญ้าแฝก

ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ พื้นที่ลาดชันที่ขาดการจัดการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เมื่อเกิดการไหลบ่าพัดพาหน้าดินลงมา ดินถล่มเกิดอุทกภัยและทำให้พื้นที่เสียหาย เกษตรกรใช้พื้นที่ได้ไม่เต็มที่ กรมจึงได้แนะนำทางเลือกในการใช้หญ้าแฝกในการแก้ปัญหา

รูปแบบของการปลูกหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ มีดังนี้

รูปแบบที่ ๑ การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชันมากกว่า ๓๐ % โดยการตามแนวระดับยึดค่าระยะห่างทางแนวตั้ง ๑.๕ เมตร ระยะห่างจากแนวลาด ประมาณ ๘ เมตร ถ้าใช้กล้าสูง ระยะปลูก ๑๐ เซนติเมตร แต่ ถ้าใช้กล้ารากเปลือย ระยะปลูก ๕ เซนติเมตร

รูปแบบที่ ๒ การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชันปานกลาง(๖-๓๐ %)

- พื้นที่ลาดชันเชิงเขา ๒๑-๓๐% ปลูกใช้ระยะห่างแนวตั้ง ๑.๕ เมตร แนวลาดห่างกัน ๑๐ เมตร
- พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน ๑๑-๒๐% ปลูกใช้ระยะห่างแนวตั้ง ๑.๕ เมตร แนวลาดห่างกัน ๑๒ เมตร
- พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด ๖-๑๐% ปลูกใช้ระยะห่างแนวตั้ง ๑.๕ เมตร แนวลาดห่างกัน ๒๐ เมตร

รูปแบบที่ ๓ พื้นที่ลุ่ม ๐-๒%

- พื้นที่ลุ่ม ๓-๕% ปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวตามแนวระดับห่างกัน ๓๐ เมตร
- ขุดดินล้อมพื้นที่ด้านนอก และทำแปลงร่องในพื้นที่ด้านในให้สูงกว่าระดับน้ำอย่างน้อย ๕๐ เซนติเมตร

รูปแบบที่ ๔ พื้นที่สระเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นา โดยการปลูกเป็นแถวห่างจากขอบบ่อ ๕๐ เซนติเมตร และอิงแถวที่ระดับทางน้ำเข้าบ่อ

รูปแบบที่ ๕ การปลูกที่ริมขอบตลิ่งแม่น้ำ ควรปลูกเป็นแถวยาวที่ริมขอบตลิ่ง และปลูกเสริมริมแนวบริเวณที่เป็นพื้นที่ไค้่งน้ำ

รูปแบบที่ ๖ การปลูกริมขอบลำเลียงในไร่นา สามารถปลูกที่บริเวณริมขอบทางเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ปลูกเป็นแถวห่างจากขอบทาง ๕๐ เซนติเมตร

ประโยชน์ของหญ้าแฝกในการฟื้นฟูดินเสื่อมโทรม

ในกรณีที่ดินเสื่อมโทรม ให้ขุดหลุมและใส่ดินผสมปุ๋ยหมัก และใช้กล้าหญ้าแฝกเพาะชำลงไป ส่วนพื้นที่แห้งแล้ง ที่ดินเป็นดินทราย ดินตื้น ดินกรด ดินลูกรัง แก้ปัญหาโดยใช้กล้าหญ้าแฝกปลูกให้เต็มที่ ระยะ ๕๐x๕๐ เซนติเมตร

ประโยชน์ของหญ้าแฝกเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม

- เพื่อลดมลพิษจากน้ำเสียหรือน้ำชะจากกองขยะ โดยปลูกหญ้าแฝกบนเนินดินที่ถมโดยรอบบ่อขยะใช้กล้าหญ้าแฝกแบบสูง มาปลูก ระยะปลูก ๑๐ เซนติเมตร แต่ละแถวห่างกัน ๑ เมตร และควรตัดใบที่ระดับความสูง ๕๐ เซนติเมตร จากระดับผิวดินเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการดูดซับน้ำเสียเร็วขึ้น
- เพื่อบำบัดน้ำเสีย เพื่อที่หญ้าแฝกจะดูดซับธาตุต่างๆในน้ำเสีย ทำให้น้ำมีสภาพดีขึ้น สำหรับในพื้นที่บ่อน้ำเสียหรือน้ำล้างจากคอกสัตว์ในระบบปิด ที่ไม่สามารถระบายน้ำออกมาได้จนเกิดน้ำเน่าเสีย แก้ปัญหา โดยการปลูกหญ้าแฝกในแพลอยน้ำ ใช้แพขนาด ๑ ตารางเมตร ที่ทำด้วยไม้ไผ่ หรือท่อพีวีซี เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒-๓ นิ้ว ที่กรูด้วยตาข่ายแล้วใช้หน่อหญ้าแฝกปลูกลงในช่องตาข่าย ทุกๆ ๓ เดือนก็เกี่ยวใบหญ้าแฝก หญ้าแฝกจะดูดซับสารละลายต่างๆในน้ำและควรใช้จุลินทรีย์บำบัดน้ำเสียร่วมด้วย

๒.๒ ประสบการณ์/ประโยชน์ที่ได้รับ /การประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

 ต่อตนเอง

เรียนรู้ประโยชน์ของหญ้าแฝกในการนำมาอนุรักษ์ดินและน้ำในรูปแบบต่างๆสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ใน
พื้นที่ของตัวเอง และพื้นที่ของเกษตรกร

 ต่อหน่วยงาน / การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

สามารถเผยแพร่ความรู้ที่ได้ส่งเสริมให้กับบุคลากรหรือเกษตรกรที่สนใจในเรื่องหญ้าแฝก

๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

๒.๔ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ..... นงนภ สาระกิจ

(นางสาวกาญจนา สาระกิจ)

ตำแหน่ง..... นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

ผู้รายงาน
วันที่ ๑๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๓ ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

() ทราบ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นายสมศักดิ์ สุขจันทร์)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

ตำแหน่ง.....

วันที่ ๑๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓